

INTEZEA
SAI SCARTEA
TEZEA
SUA COLOR DE
SULUI PE ROLE
PREA MASINI

Foto: SORIN STANA

DANA ȘI ION
GEORGESCU

EXISTĂ VIAȚĂ DUPĂ CORPORAȚII?

ORICE ANGAJAT DINTR-O COMPANIE MARE A VISAT MĂCAR O DATĂ, ÎN EXISTENȚA SA STRESANTĂ, SĂ-ȘI DEA DEMISIA ȘI SĂ DEVINĂ PROPRIUL ȘEF. TREI ROMÂNI CU IMAGINAȚIE ȘI CURAJ ȘI-AU DUS PLANUL PÂNĂ LA CAPĂT, TRANSFORMĂNDU-ȘI TALENTELE ASCUNSE ÎN MICI AFAČERI ORIGINALE.

DE DIANA-FLORINA COSMIN

Cândva, îmi voi începe propria afacere. La anul încep să lucrez la primul meu plan de business. Într-o zi, voi fi propriul meu stăpân. Sunt promisiuni pe care mulți dintre noi, oamenii muncii din secolul XXI, ni le-am formulat în gând în acele momente ale vieții în care statutul de rotițe într-un mecanism elaborat și anevoios ne adusese la capătul puterilor și al răbdării. Ne-am jurat să căutăm momentul potrivit, să conjurăm condițiile optime, să provocăm conjunctura potrivită pentru succes. Apoi, peste toate, a venit criza.

Totuși, când vorbim despre asemenea jurăminte făcute în oglinda conștiinței, termenul „potrivit“ este adesea impropriu și sărac: de cele mai multe ori, o idee bună, asumată până la capăt, nu ține cont de recesiuni, conjuncturi nefavorabile și alinieri ostile ale planetelor. Ține, în schimb, de curajul - dublat de un soi de inconștiență pozitivă - de a te arunca în gol. Și, chiar dacă jos nu te așteaptă nicio plasă de siguranță, te-ai putea trezi, spre exemplu, la 35 de kilometri de București și la 500 de metri de pădurea Comana, într-un mic atelier construit integral din lemn. Un loc care, cel puțin la prima vedere, pare un muzeu al cuvântului tipărit, judecând după pereții acoperiți cu gravuri, după paginile înrămate din enciclopedia franceză de la 1700 (pasaje care descriu tehnicile de confecționare a hârtiei) sau după obligațiunile și facturile vechi ale ziarului „Universul“. În realitate, este un muzeu-atelier, care servește nu doar ca una dintre ultimele redute ale meșteșugului hârtiei, ci și ca o dovadă că, de multe ori, ideea bate criza și rațiunea la un loc.

În cazul soților Dana și Ion Georgescu, proprietarii micului atelier, ideea a venit la sfârșitul lui 2008, îmbrăcată într-o dorință. „Tânjeam după o activitate mai creativă, pe lângă munca zilnică de birou“, își amintesc ei. La vremea respectivă, Dana lucra în recrutare și selecție de resurse umane, dar își dorea un curs de fotografie, iar Ion activa în training și consultanță, dar căuta de multă vreme un curs de colaj. Dacă fotografia s-a potrivit de la bun început, cursul de colaj al lui Ion s-a transformat într-unul de legătorie de carte, la Fundația Calea Victoriei. A urmat unul de hârtie manuală, după care, încet-încet, cei doi au început să descopere tehnicile străvechi și uitate de realizare a hârtiei, precum și arta tiparului înalt: Letterpress. Mai întâi din pasiune, apoi mânați de un imbold antreprenorial, au început să întrebe în stânga și-n dreapta de echipamente vechi de fabricare a

Ghilotină de tăiat hârtia, produsă în fosta Cehoslovacie, în anii '60. Jos: litere de tipar înalt (Letterpress), pentru realizarea de afișe.

hârtiei. Pe unele le-au găsit pe la tipografiile uitate din România (inclusiv de la ziarul „Universul“) și, contra unor sute de euro, le-au salvat în ultima clipă de la soarta de fier vechi.

Altele au venit tocmai din Germania, pentru că în România deja nu mai existau, spre exemplu, utilaje clasice pentru tiparul policolor. Dana și Ion și-au închiriat, mai întâi, un mic spațiu în București, iar din decembrie 2010 au început să caute un cămin adevărat pentru proiectul lor. Numele de cod: „Moara de hârtie“. Au găsit un teren în Comana și au construit moara până în aprilie 2011, cu circa 130.000 de euro de la bănci și mici împrumuturi luate de la prieteni. „Nu aveam bani strănși pentru așa ceva, așa că ne-am descurcat cum am putut“, explică Ion. „Suntem încă foarte îndatorați, dar

mergem înainte.“ Au încercat să facă lucrurile cât mai aproape de ceea ce își doreau, dar adaptat la ceea ce își puteau permite, iar Moara de hârtie și-a deschis porțile în august 2011. De atunci încoace, peste 600 de persoane le-au trecut pragul, fie că au venit special pentru a vizita moara sau pentru a participa la diversele ateliere de hârtie manuală, tipar Letterpress sau legătorie de carte pe care le organizează periodic. Mulți dintre vizitatori au mai revenit între timp de încă două-trei ori, aducând cu ei alte și alte persoane. „Am încercat să creăm o atmosferă în care oamenii să se detașeze de București și de viața lor de zi cu zi“, mărturisește Dana. Simt că au reușit, ori de câte ori rugămintțile lor virtuale – de a aduce flori uscate, bucățele de carte veche sau haine vechi, care să fie înglobate în hârtie – își găsesc ecou în zeci de binevoitori. „Am făcut hârtie cu ace de brad, cu petale de trandafiri, cu cafea“, exemplifică Dana. „Un domn ne-a adus chiar o pungă întregă de flori uscate, sortate pe categorii“, își amintește, vesel, și Ion. Au experimentat deja cu nisip, cu scoici sau cu desene miniaturale, încastrate în sfuri. De fiecare dată, rezultatul este spectaculos, chiar dacă munca este migăloasă și se măsoară de la câteva ore în sus. Înainte de Crăciun, au primit o comandă pentru o scrisoare de mulțumire tipărită Letterpress pe hârtie manuală. Rezultatul: trei oameni au lucrat, timp de trei ore, pentru a tipări cele 130 de caractere. Persoanei i-a plăcut enorm, așa că efortul a meritat. „A fost o scrisoare cu suflet“, punctează Dana.

Dincolo de cei care își doresc astfel de detalii și texte simbolice tipărite ca pe vremuri, o bună parte dintre clienții morii vin tot din lumea corporațiilor. Dana și Ion au pregătit, până acum, agende speciale pentru o expoziție foto (care trebuiau să arate „ca un colet de poștă rupt, plin de ștampile, ca pe vremuri“), un prototip de afiș pentru o companie care participa la o conferință în Suedia sau mici cadouri pentru firmele care își doreau să ofere, de Crăciun, altceva față de clasicele sticle cu vin și agende din piele. Începând cu acest an, și-au propus să dezvolte, în acest sens, și anumite produse pe stoc, însă lucrurile trebuie luate încet, având în vedere că echipa nu mai numără, în afară de proprietari, decât 6-7 voluntari, care vin de drag să-și ofere ajutorul. Tot printre planurile de viitor se numără și o serie de cărți tipărite manual, în ediție foarte limitată. „Ce vrem noi să facem este să lucrăm cu alți oameni creativi, care să-și imagineze lucruri“, explică Dana, iar Ion o completează: „Nu am putea folosi la capacitate maximă ceea ce avem dacă am fi doar noi doi“. Au în plan proiecte de expunere de fotografii, ateliere

Cel mai vechi echipament: o ghilolină de hârtie din 1889, produsă de celebra fabrică de echipamente de legătorie Karl Krause, din Leipzig.

pentru copiii din Comana, precum și diverse evenimente cu tentă culturală. Cei doi încă își finanțează moara, chiar dacă din august încoace au avut și luni de break-even. Deocamdată, se bucură mai puțin de partea financiară și mai mult de faptul că, la orice eveniment ar participa, micul lor atelier mobil devine centrul atenției. Un interes care îi face să rămână optimiști în viitorul micului lor business. „La noaptea bibliotecilor, spre exemplu, am epuizat toată hârtia manuală încă din prima oră“, își amintește Dana. Oamenii erau încântați că-și pot tipări singuri, pe hârtie făcută manual, prima strofă din „Cartea cu Apolodor“ a lui Gellu Naum. „Se împlineau zece ani de la moartea sa, iar Comana este, oricum, foarte legată de Naum“, explică Ion.

Deși sunt noi în peisaj, Comana este legată și de ei. Anul trecut s-a lansat cea de-a doua ediție a „Monografiei din Comana“, iar autoarea, încântată de proiectul celor doi, a ținut neapărat să includă și Moara de hârtie. „Nu aveam nici trei luni și deja apăream în cărțile de istorie“, glumește Ion. Asemenea reacții sincere și dezinteresate ale oamenilor îi încântă pe amândoi, pentru că reprezintă cel mai convingător barometru al succesului.

Își deschid ușile cu drag pentru oricine vrea să-i viziteze, fie că e interesat de hârtie, tipar sau legătorie de carte, fie că vrea pur și simplu să privească întreaga lor colecție de obiecte vechi: cărți poștale, facturi, plachete și monede comemorative de la „Universul“. „Nu am reușit să expunem încă tot ceea ce avem“, mărturisește Ion. „Vrem să le înțelegem istoria și să facem o poveste în jurul fiecărui obiect.“ Una tipărită, evident, pe hârtie cu miros de vechi și de nostalgie.

La parterul unui bloc vechi, în apropiere de Piața Amzei, te întâmpină un alt fel de atelier. Considerabil mai mic decât moara soților Georgescu, dar populat cu multe personaje din alte vremuri: doamne avangardiste, aristocrate cu voaletă din mătase sau rebele ale zilelor noastre, toate întrupate sub forma unor pălării lucrate, manual, de către pălăriera Gabriela Dumitran. De trei ani și jumătate, de când a renunțat la jobul său într-o companie farmaceutică, viața Gabrielei se petrece între cei patru pereți ai atelierului, cosând dantelă cu ac curb, în fir transparent, mulând fetru pe forme sau tăind pe rotund capeline (bucăți de fetru în formă de cloche) cu un aparat special, comandat din America de la singurul meșter care mai produce asemenea instrumentar de modă veche. „Facem totul după metoda tradițională“, îmi explică Gabriela, arătând către formele din lemn aduse tocmai din Anglia, către pungile cu capeline din iepure găsite în atelierul unui bătrânel ursuz din Florența și către dantelurile fine de la Sophie Hallette. Coboară privirea către mâinile ei, care par muncite, cu bătăături și urme de ac, și simte nevoia unei justificări: „Când lucrezi cu pălăriile, nu prea poți să ai mâini frumoase“. De trei ani și jumătate, mâinile Gabrielei stau zilnic în lână fierbinte, modelează sârme și mănuiesc instrumente încălzite de prelucrare, tăiere și îndoire. Merită efortul? „Fiecare clipă“, zâmbește ea. Când a dat munca de birou, în sfera managementului resurselor umane, pe modelarea de pălării într-un mic atelier bucureștean (unde singurul „angajat“ este mama ei), Gabriela ajunsese la capătul răbdării. „Gradul meu de nefericire creștea pe zi ce trece“, își amintește ea acum, „iar într-o zi m-am oprit și am hotărât că nu mai pot face asta la nesfârșit.“ Și-a dat demisia, luându-și șase luni de pauză pentru a se gândi la viitor. Fără vreun plan clar, dar cu convingerea că își dorește o muncă manuală și creativă. A început cu coliere, însă tocmai când afacerea începuse să prindă contur, au intervenit în peisaj pălăriile. Ca mai toate lucrurile bune, ideea a venit de nicăieri. „Aveam nevoie de o pălărie pentru un eveniment, așa că am decis să mi-o fac singură“, își amintește ea. Pentru că nu avea forme speciale, a mulat o bucată de fetru pe un vas de Jena, iar rezultatul a fost o mini-pălărie, cu o floare într-o parte, care a făcut furori la evenimentul respectiv. Nu a găsit pe

nimeni să o învețe mai departe, iar cărțile disponibile pe internet erau foarte puține. Motivul: arta pălăriilor este o meserie transmisă din tată-n fiu, în ateliere vechi de când lumea, iar adevărații maeștri sunt zgârciți cu secretele lor. În cele din urmă, totul s-a făcut din încercări și greșeli, iar descoperirea creațiilor celebrului pălărier britanic Philip Treacy i-a câștigat Gabrielei și o pasiune secundară: confecționarea de flori din mătase. Evident, tot pe tehnica veche și tradițională, practică doar de câteva ateliere pariziene: se desenează petalele, se decupează din mătase Razmir sau organza dublă (în funcție de textura dorită), apoi fiecare petală este prelucrată de mai multe ori cu un set de instrumente cu bile încinse la capăt. Obiectul rezultat – o floare bogată, cu până la 80 de petale – ajunge să înglobeze tot atâta muncă precum o mică bijuterie.

Prima mare investiție a atelierului a fost cea în forme de pălării: o singură formă, pentru o singură mărime, ajunge la 300 de lire, iar un pălărier bun are nevoie de cât mai multe. Celelalte investiții, mai mici și punctuale, țin de sfera materialelor, un capitol la care Gabriela a refuzat, din start, să facă orice fel de rabat.

Când obiectul presupune ore sau zile de muncă, nu merită să folosești produse ieftine, care să nu reflecte cum trebuie munca și creația. „Dacă nu pui dantela sau mătasea care trebuie, strici tot“, punctează ea. Ca să-i găsească pe cei mai buni producători de capeline sau forme, a călătorit în dife-

Cei mai buni producători de capeline sau forme de pălării rămași în Europa sunt maeștri de modă veche: nu răspund la e-mailuri și nu vând oricui.

rite colțuri ale Europei, pentru că puținii maeștri rămași nu răspund la e-mailuri și sunt reticenți la oferte din partea unor „nou-veniți“. A mers tocmai la Florența pentru a-l convinge pe cel mai bun producător de capeline din Europa – Fratelli Reali – s-o accepte drept clientă și a reușit să-i facă pe cei de la Sophie Hallette, creatorii celor mai fine danteluri din lume, să-i dea o șansă similară. Înainte de a se apuca de construit pălăriile, face întotdeauna machete miniaturale, pentru a vedea direcțiile corecte, curbele și modul cum se comportă materialul. O formă de inginerie la scară mică. Gabriela este discretă și preferă să-și lase creațiile să

A woman with short dark hair and bangs, wearing a black long-sleeved top, stands in a workshop. She is surrounded by various items: rolls of fabric in different colors (pink, green, blue, black) are visible on the left. In the foreground, there are several wooden mannequin heads on stands. One mannequin head is covered in a red and white checkered fabric, and another is covered in a dark blue fabric. The woman is holding a white, smooth, rounded object, possibly a mannequin head or a piece of fabric, with her right hand. The background features a patterned curtain and a window with a floral pattern. A blue banner is at the top of the image.

**GABRIELA
DUMITRAN**

„În timpul necesar pentru a crea o pălărie, un designer de haine face patru sau cinci rochii“, explică Gabriela Dumitran migala muncii sale de pălărier.

vorbească. Chiar și când participă la evenimente, tot pălăriile sunt cele care o trag înainte către oameni. Aceasta este, de fapt, și una dintre menirile lor: te ajută să interpretezi un rol. „Poți să fii cine vrei tu să fii“, zâmbește ea.

Chiar dacă nu este genul de om care să-și dorească să intre în vorbă cu toată lumea, „dacă vin cu pălărie, nu rămâne persoană cu care să nu apuc să vorbesc câte ceva“, râde ea. A testat de mai multe ori ipoteza și n-a dat greș niciodată: o pălărie este ca un magnet, care îi determină pe oameni să se apropie, să privească, să se întrebe ceva, să facă o remarcă sau să se mire. „Întotdeauna a fost așa“, zâmbește ea.

În perioada interbelică, privirile le atrăgeau doamnele cu cea mai opulentă și scumpă pălărie. În prezent, centrul atenției este rezervat celor suficient de curajoase să poarte

...orice fel de pălărie. Și, chiar dacă este un accesoriu cu care abia începem să ne reobișnuim, ca popor, nu trebuie să-i subestimăm puterea. „Când vrei să fii altcineva și să simți magnetismul mulțimii, poartă pălărie“, ne sfătuiește Gabriela, mai în glumă, mai în serios. Chiar și când închide

ușa atelierului la unu noaptea, după 16 ore de muncă (așa cum s-a întâmplat în perioada când a lucrat o colecție de pălării pentru Lucian Broscățean, cu ocazia Săptămânii Modei de la Berlin) se simte împăcată cu ea și nespuse de fericită.

„În timpul necesar pentru a crea o pălărie, un designer face patru sau cinci rochii“, compară ea migala muncii pe care și-a ales-o cu laturi mai strălucitoare și mediatizate ale modei. În final, însă, contează doar clienții, care vin în cele mai multe cazuri pentru că „au auzit de la cineva“ sau „au văzut la cineva“ și care își doresc o pălărie care să le completeze povestea.

Oameni care îi intră în atelier, care privesc cu mirare și fascinație și care îi dau, zilnic, măsura muncii și a succesului. „Știi, de când am auzit prima oară de visul american, m-a fascinat ideea de a face ceva de la zero, într-un garaj, iar oamenii să-și dorească să cumpere ceea ce ai făcut tu“, îmi povestește ea, râzând.

Chiar dacă nu se întâmplă într-un garaj, ci la parterul unui bloc vechi, visul s-a împlinit, compensând toate dubiile și regretele care au venit, de-a valma, după momentul demisiei. „Am avut momente grele, în care m-am întrebat de ce am renunțat, ce am făcut cu viața mea“, recunoaște Gabriela. A meritat, însă, de dragul tuturor oamenilor care își doresc să cumpere ce a făcut ea. „Într-o corporație, ești în fața unor documente excel, rupt de ceea ce se întâmplă în jurul tău“, meditează ea. În atelierul ei, printre forme și capeline, cu mâinile în lână fierbinte, Gabriela Dumitran își joacă acum rolul principal în propria viață. Și se simte, în sfârșit, acasă. **13**

FRUMUSEȚE AMERICANĂ

Una dintre cele mai dragi pălării „de concurs“ realizate de Gabriela Dumitran este cea inspirată de dansul pungii de plastic prin aer din filmul „American Beauty“ (Foto dreapta sus). Creația a participat la un concurs internațional având ca premiu un stagiu de o lună în atelierul faimosului pălărier Stephen Jones (de altfel, preferatul Gabrielei). Pălăria – în care se regăsesc, stilizate, atât punga, cât și asfaltul și peretele roșu din film – a înglobat o lună de muncă zilnică, totul fiind cusut manual. În cele din urmă, românca s-a clasat pe locul 22 din 700 de participanți, făcându-și primele conexiuni notabile în rândul comunității de pălărieri din Europa.